

Til Kontrollutvalget,
Vestland Fylke

Storebø, 12-03-2020

KLAGE TIL KONTROLLUTVALGET, VESTLAND FYLKE, VEDRØRENDE FERGETILBUDET TIL AUSTEVOLL KOMMUNE OVER SAMBANDET KROKEIDE-HUFTHAMAR.

Vi vil med dette klage på fergetilbudet til Austevoll, med fokus på fergesambandet Hufthamar-Krokeide. Klagen er utdypet med statistikk og begrunnelse i Vedlegg-1. Vi mener at fergetilbudet er for dårlig, og viktige punkt i denne klagen er derfor at:

- Hufthamar-Krokeide er et overordnet fylkesveisamband.
- Austevoll ikke har direkte fastlandsforbindelse og derved ikke noen omkjøringsmulighet utenom fergen.
- Åpningstid for Hufthamar-Krokeide ikke er i tråd med Stortingsproposisjon nr. 30 (2004-2005).
- Trafikkmengden på sambandet Hufthamar-Krokeide har økt over dobbelt så mye som forutsatt da fergetilbudet ble redusert i forbindelse med ferdigstillelse av broene internt i Austevoll kommune i 2008.
- Trafikkmengden over Hufthamar-Krokeide tilsier betydelig høyere frekvens på avganger og lengre åpningstid ut fra ny fergestandard i Nasjonal Transportplan (2010-2019).
- Nåværende fergetilbud virker konkurransevridende i negativ retning for næringslivet i Austevoll sammenlignet med tilsvarende kommuner i Vestland fylke med permanent fastlandsforbindelse.
- Objektive mål som trafikkmengde og trafikkproduksjon må vektlegges for å redusere urimelige forskjeller med hensyn til frekvens og åpningstid når Hufthamar-Krokeide sammenlignes med andre overordnede fylkesveisamband i Hordaland.

Vestland fylke (inkludert Skyss) er ansvarlig for fergedriften, og vi vil be om at Kontrollutvalget vurderer våre ankepunkter med hensyn til de urimelige forskjellene i fergetilbud mellom Hufthamar-Krokeide og andre fylkesveisamband i region Hordaland.

Med Vennlig Hilsen,

Terje van der Meer

Stegura 21
5392 Storebø

Telefon: 469 56 792

E-post: terje.vd.meeren@lysglimt.net

Karsten Eriksen

Søre Eidsbøen 53
5392 Storebø

Telefon: 952 91 925

E-post: karsten.eriksen@lysglimt.net

Kopi: Austevoll Kommune,

KLAGE TIL KONTROLLUTVALGET, VESTLAND FYLKE, VEDRØRENDE FERGETILBUDET TIL AUSTEVOLL KOMMUNE OVER SAMBANDET KROKEIDE-HUFTHAMAR.

Vi vil med dette klage på fergetilbudet på strekningen Hufthamar-Krokeide, mellom Austevoll kommune og fastlandet. Fergetilbudet bestemmes av fylket, og har i mange år vært et tema mellom Austevoll kommune og Hordaland fylkeskommune. Bakgrunnen for dette er at trafikken til og fra Austevoll har økt langt utover prognosene de siste 15 årene. Dette er det ikke tatt nok hensyn til når det gjelder fergetilbudet til og fra Austevoll. Austevoll har ikke noen annen fastlandsforbindelse utenom fergen, og strekningen Hufthamar-Krokeide er hovedsambandet til fastlandet. Klagen er begrunnet nedenfor, og vi ber om at kontrollutvalget vurderer om fergetilbudet til Austevoll er tilfredsstillende ut fra likhetsprinsippet og standarder, forutsetninger og statistikk slik dette fremkommer i Stortingsproposisjon nr. 30 (2004-2005), Stortingsmelding nr. 16 (2008-2009) om Nasjonal transportplan (NTP) 2010-2019, Regional Transportplan (RTP) 2013-2024 og Statens Vegvesen fergestatistikk.

Bakgrunn

Austevoll kommune har ikke veiforbindelse til fastlandet og er helt avhengig av ferge. Hovedforbindelsen til fastlandet er sambandet Hufthamar-Krokeide, og dette var frem til og med 2009 et riksveisamband som ble omgjort til fylkesveisamband da fylkene overtok det øvrige riksveinettet fra 1. januar 2010. Sambandet er nå et overordnet fylkesveisamband (RTP 2013-2024), ca. 13 km langt og trafikkeres i dag av to ferger.

St.prp. nr. 30 (2004-2005) kom i forbindelse med at nye broer skulle finansieres med bompenger på fergesambandene i Austevoll (Hufthamar-Krokeide og Husavik-Sandvikvåg). Ferdigstilling av den siste broen, «Austevollsbrua», medførte at stoppet «Austevollshella» for sambandet Austevollshella-Hufthamar-Krokeide falt bort i 2008 (Tabell 1). De føringer som ble fastsatt i St.prp. nr. 30 (2004-2005), forutsatte en årlig trafikkvekst på kun 1,5%, men trafikkveksten har vært mer enn dobbelt så stor (i gjennomsnitt 3,7% årlig, se Tabell 1 og Figur 1). Den faktiske økningen i trafikkmengde gitt som gjennomsnittlig døgntrafikk i året med hensyn til personbilenheter (PBE-ÅDT) var 63,5% fra 2004 til 2018, og trafikken økte fra 771 til 1264 PBE-ÅDT i dette tidsrommet. Den faktiske økningen i trafikk har medført at trafikkmengden passerte 1000 PBE-ÅDT så mye som 14 år tidligere enn antatt i St.prp. nr. 30 (2004-2005), se Tabell 1 og Figur 1. Den kraftige veksten i trafikken mener vi må få konsekvenser for tilbudet ut over det som er tilfelle så langt. Vi mener også at «Likhetsprinsippet» må gjelde med hensyn til åpningstid og frekvens på avgangene for fergetilbudet på sambandene i fylket, med utgangspunkt i trafikkmengde.

Åpningstid

Åpningstid defineres av Samferdselsdepartementet som tid fra første avgang til siste avgang fra samme fergekai. For sambandet Hufthamar-Krokeide er åpningstiden i dag (2020) 16,67 timer fra mandag til lørdag og 15,17 timer på søndagen. Dette gir et daglig gjennomsnitt på 16,46 timer pr. uke. Siste mulighet for å komme seg til fastlandet er med siste fergeavgang fra Hufthamar kl. 22:35. I St.prp. nr. 30 (2004-2005), som kom i forbindelse med finansiering og bygging av broer mellom de største øyene i Austevoll kommune, står det følgende om åpningstiden på sambandet Hufthamar-Krokeide: «...*åpningstida blir på 17 timer som i dag.*». Forutsetningen om 17 timers åpningstid i denne stortingsproposisjonen er derfor ikke overholdt.

Tabell 1. Rapportert statistikk (tall i fet skrift) for sambandet Krokeide-Hufthamar fra 2003 til 2018. For 2019 til 2025 vises estimerte verdier med utgangspunkt i en årlig vekst på 1,5 % siden 2003, slik dette er angitt i St.prp. nr. 30 (2004-2005). Årlig estimert vekst er også vist for PBE-ÅDT fra med 2003. Datakilder: Ferjedatabanken (<http://fdb.triona.no>) og Statens vegvesen Håndbok 157 og 620 (2003-2016).

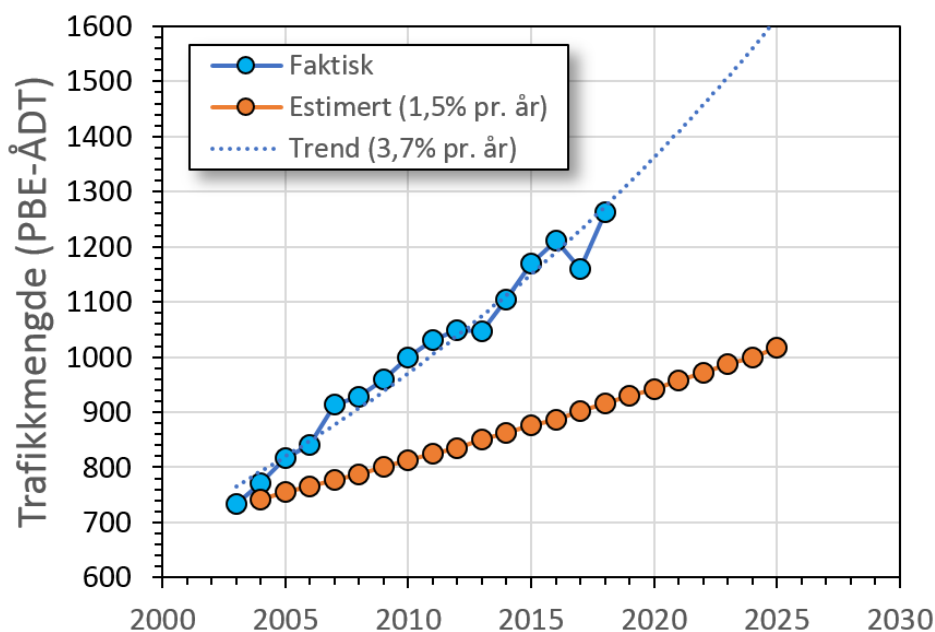
	PBE (Personbilenheter)			PBE-ÅDT (PBE pr. døgn)	Estimert PBE-ÅDT (1,5% pr.)	Trafikkvekst fra året før:		Rundturer pr. døgn
	Krokeide- Austevollshella	Krokeide- Hufthamar	SUM			PBE	%	
2003	43641	223745	267386	733				16,5
2004	44530	237615	282145	771	742	14759	5,5	17,5
2005	43435	254405	297840	816	755	15695	5,6	17,3
2006	48180	258785	306965	841	766	9125	3,1	17,3
2007	47514	286060	333574	914	778	26609	8,7	15,9
2008		339403	339403	927	787	5829	1,7	11,5
2009		350302	350302	960	801	10899	3,2	12,2
2010		364758	364758	999	813	14456	4,1	12,4
2011		376482	376482	1031	825	11724	3,2	6,7 **
2012		383740	383740	1048	835	7258	1,9	15,2
2013		382242	382242	1047	850	-1498	-0,4	10,9
2014		402898	402898	1104	863	20656	5,4	9,8 **
2015		426925	426925	1170	876	24027	6,0	13,4
2016		443075	443075	1211	887	16150	3,8	15,9
2017		423513	423513	1160	902	-19562 *	-4,4 *	15,2
2018		461241	461241	1264	916	37728	8,9	17,7
2019		339309	339309		930	5014	1,5	
2020		344399	344399		941	5090	1,5	
2021		349565	349565		958	5166	1,5	
2022		354808	354808		972	5243	1,5	
2023		360130	360130		987	5322	1,5	
2024		365532	365532		999	5402	1,5	
2025		371015	371015		1016	5483	1,5	

* Ferge-2 var mye ute av drift dette året. Nedgangen i trafikkveksten samsvarer med nedgangen i antall rundturer.

** Trolig feilrapportering, det lave antallet rundturer harmonerer ikke med veksten i PBE.

I St.mld. nr. 16 (2008-2009) om NTP 2010-2019 legger Samferdselsdepartementet opp til at både frekvens og åpningstid kan øke for de fleste fergesamband i planperioden. Dette har ikke skjedd for sambandet Hufthamar-Krokeide. I tillegg angir NTP 2010-2019 en ny standard for fergedriften. Her står det at samband med trafikkmengde på 1000-2500 PBE-ÅDT skal ha minst 18 timers åpningstid på hverdager og 16 timer på lørdager/søndager. Dette er ikke oppfylt for noen ukedager i sambandet Hufthamar-Krokeide, som passerte 1000 PBE-ÅDT allerede i 2011 og hadde 1264 PBE-ÅDT i 2018 (Tabell 1). Fylket har derfor ikke fulgt opp den nye fergestandarden med hensyn til åpningstid for sambandet Hufthamar-Krokeide. I fylkets egen RTP (2013-2024) henvises det til NTP (2010-2019) når det gjelder nasjonale føringer for RTP. Vi mener at den nye fergestandarden må få konsekvenser for fergetilbudet til Austevoll.

Begrensningen i åpningstid som nå gjelder, fører til betydelig merkostnad og ulempe for en del reisende på sambandet. Siste avgang fra Krokeide er kl. 23:20 alle dager utenom lørdag der siste avgang er 20 minutter over midnatt (frem til 2019 var også siste avgang fra Krokeide kl. 00:20 på fredagen). Avgangen kl. 23:20 passer svært dårlig med både nasjonale og internasjonale ankomster av fly til Flesland og tog til Bergen for å kunne rekke siste fergen hjem til Austevoll. Med unntak av helgene er det for eksempel daglig ankomst av 5 fly mellom kl. 22:30 og 22:50. Små forsinkelser på tog og i flytrafikken er vanlig, og

Figur 1. Faktisk trafikkmengde på sambandet Hufthamar-Krokeide gitt som gjennomsnittlig døgntrafikk i året med hensyn til personbilenheter (PBE-ÅDT) og estimert trafikkmengde ut fra St.prp. nr. 30 (2004-2005). Trend angir fortsatt forventet økning i trafikkmengde ut fra faktisk vekst i perioden 2003-2018. Datakilder: Ferjedatabanken (<http://fdb.triona.no>) og Statens vegvesen Håndbok 157 og 620 (2003-2016).

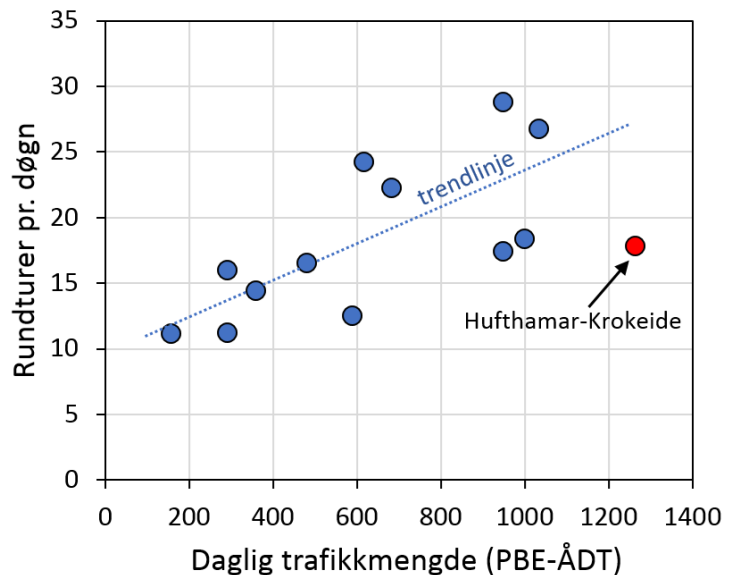
disse fører til merutgifter i form av hotellovernattinger når siste ferge ikke nås. En utvidelse av åpningstiden mot senere avganger er derfor nødvendig for å løse dette problemet.

Frekvens (rundturer)

Den nye fergestandarden i NTP (2010-2019) angir at samband med en trafikkmengde på 1000-2500 PBE-ÅDT skal ha 30 avganger pr. døgn på hverdager. Sambandet Hufthamar-Krokeide hadde en frekvens på 17,7 rundturer i 2018, som tilsvarer nivået før 2008 etter at Austevollsbrua åpnet. Frekvensen har slik sett ikke endret seg fra nivået for 15 år siden, til tross for den kraftige økningen i trafikken. Sammenlignet med andre fergesamband i tidligere Hordaland fylke har Hufthamar-Krokeide en langt lavere frekvens enn trafikkmengden skulle tilsi (Figur 2).

De to ferjene som trafikkerer sambandet Hufthamar-Krokeide, går sammenhengende på hverdager fra Hufthamar kl. 05:55 om morgenen til avgangen kl. 19:25 om kvelden. Etter dette benyttes kun en ferge. Økt frekvens må derfor komme om kvelden, men det viktigste er at det kommer ekstra avganger ved at åpningstiden utvides. Næringslivet i Austevoll er sterkt knyttet til fiskeindustri og akvakultur. Ved Austevoll Fiskeindustri AS på Storebø er det mottak av pelagisk fisk for innfrysning og laks for slakting og pakking. Herfra transporteres fersk laks med vogntog til markedene i Europa, og denne transporten er avhengig av et godt fergetilbud fordi fisk er ferskvare. En utvidelse av lakseslakteriet på Storebø med 500 millioner er foreløpig satt på vent fordi sambandet Hufthamar-Krokeide ikke fikk en nattferge med avgang kl. 01:00 i forbindelse med det siste ferjeplanbudet (<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/GW5EI/berre-ein-ting-staar-i-vegen-for-investeringa-paa-500-millionar-ei-ferj>). Vi mener at fylkets manglende vilje til å gi sambandet en nattferge virker konkurransevridende i negativ retning sammenlignet med andre kystkommuner i fylket som har permanent fastlandsforbindelse. Dette virker hemmende på utvikling av næringslivet i Austevoll.

	Trafikk (PBE-ÅDT)	Rundturer pr. døgn
Krokeide - Hufthamar	1264	17,8
Hatvik - Venjanaset	1035	26,8
Jondal - Tørvikbygd	1001	18,4
Leirvåg - Sløvåg	951	17,4
Årsnes - Gjermundshamn	950	28,8
Skjersholmane -Ranavik	684	22,2
Jektevik - Hodnanes	617	24,2
Våge - Halhjem	590	12,5
Utne - Kvanndal	482	16,5
Skånevik - Utåker	360	14,4
Buavåg - Langevåg	293	16,0
Husavik - Sandvikvåg	292	11,2
Sævrøy - Fedje	158	11,1

Figur 2. Trafikkmengde (PBE-ÅDT) og rundturer pr. døgn for 2018 på en del fergesamband på fylkesveinetten i tidligere Hordaland fylke, både som tabell og plottet mot hverandre. Trendlinjen viser gjennomsnittet av antall daglige rundturer korrigert for trafikkmengde for andre samband enn Hufthamar-Krokeide. Datakilde: Ferjedatabanken (<http://fdb.triona.no>).

Likhetsprinsippet

Sambandet Hufthamar-Krokeide har den høyeste trafikken av alle fergesambandene i Hordaland. For 2018 gjelder dette både for trafikkmengde (Figur 2) og årlig trafikkproduksjon (Tabell 2, Figur 3). Trafikkproduksjonen Hufthamar-Krokeide er større enn hver av regionene Nordhordland, Midthordland, Sunnhordland og Hardanger og hele Sogn og Fjordane (Tabell 2). Trafikkgrunnlaget for Hufthamar-Krokeide er derfor størst blant alle fergestrekningene på fylkesveisambandene (Figur 3).

Til tross for dette har Hufthamar-Krokeide betydelig lavere frekvens og åpningstid sammenlignet med flere av de andre fylkesveisambandene (Figur 2, Tabell 3). Et eksempel er strekningen Årsnes-Gjermundshamn som i 2020 har døgnkontinuerlig drift om hverdagens med 5 avganger fra Årsnes mellom midnatt og 06:30 pluss en avgang i dette tidsrommet om lørdagen. Til sammenligning har Hufthamar-Krokeide bare 16,7 timers åpningstid og kun en avgang etter midnatt fra Krokeide kun en dag i uken (lørdag), dette til tross for 33% høyere trafikkmengde enn Årsnes-Gjermundshamn (Figur 2). Videre er det 5 samband med flere rundturer og 6 samband med lengre åpningstid enn Hufthamar-Krokeide (Tabell 3). I likhet med de fleste av disse sambandene er også Hufthamar-Krokeide et overordnet fylkesveisamband.

Vi mener at objektive mål som trafikkmengde, trafikkproduksjon og det faktum at Austevoll kommune ikke er landfast og derved uten omkjøringsmulighet, ikke er vektlagt nok ved tildeling av åpningstid og frekvens på sambandet Hufthamar-Krokeide. I denne sammenheng virker det urimelig at Hufthamar-Krokeide ikke har minst like god åpningstid og frekvens som mange andre fergesamband i Hordaland, og vi ber derfor kontrollutvalget gjøre en vurdering av dette.

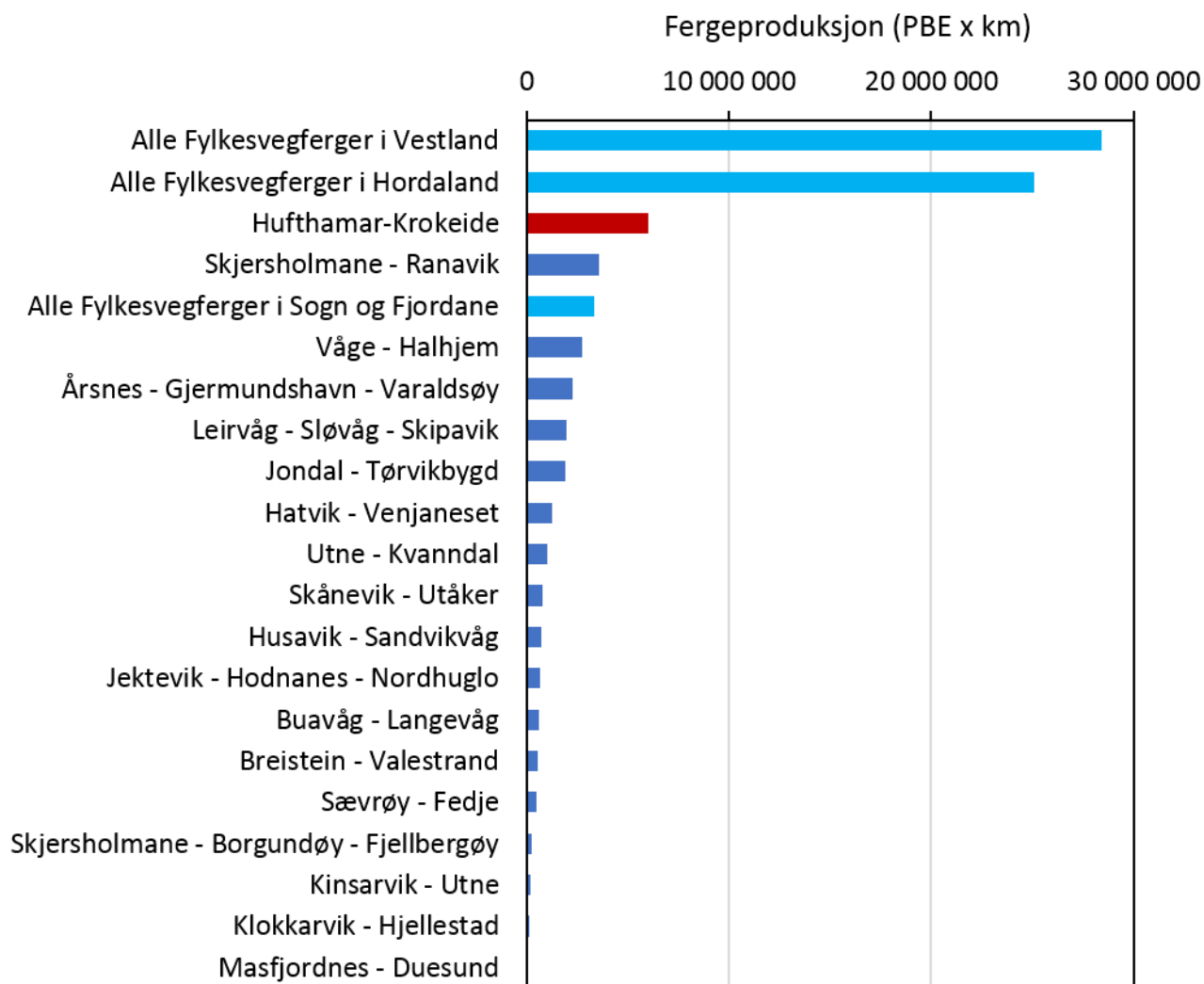
Tabell 2. Tabellen viser beregnet årlig trafikkproduksjon for 2018, oppgitt som personbilenheter (PBE) x strekning (km), for ulike fergesamband samlet i Vestland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Austevoll kommune og ulike regioner i Hordaland. Andel av total transportproduksjon i området som nå utgjør Vestland fylke er også vist for de ulike sambandene og regionene i tidligere Hordaland fylke. Datakilde: Ferjedatabanken (<http://fdb.triona.no>).

Vestland:	Produksjon	Andel (%)	Austevoll:	Produksjon	Andel (%)
Alle Fylkesvegferger i Sogn og Fjordan	3356591	11,8	Krokeide - Hufthamar	6014650	21,2
Alle Fylkesvegferger i Hordaland	25072910	88,2	Husavik - Sandvikvåg	738812	2,6
Alle Fylkesvegferger i Vestland	28429501	100	SUM:	6753462	23,8
Hardanger:			Sunnhordland:		
Årsnes - Gjermundshamn - Varaldsøy	2238176	7,9	Buavåg - Langevåg	622408	2,2
Utne - Kvanndal	985223	3,5	Skjersholmane - Ranavik	3566356	12,5
Kinsarvik - Utne	189431	0,7	Skjersholmane - Borgundøy - Fjellbergøy	251699	0,9
Jondal - Tørvikbygd	1882284	6,6	Skånevik - Utåker	797990	2,8
SUM:	5295114	18,6	Jektevik - Hodnanes - Nordhuglo	683592	2,4
Midthordland:			SUM:	5922045	20,8
Hatvik - Venjanaset	1246550	4,4	Nordhordland:		
Breistein - Valestrand	526444	1,9	Leirvåg - Sløvåg - Skipavik	1991653	7,0
Klokkarvik - Hjeltestad	93188	0,3	Masfjordnes - Duesund	51156	0,2
Våge - Halhjem	2726470	9,6	Sævrøy - Fedje	466822	1,6
SUM:	4592652	16,2	SUM:	2509631	8,8

Tabell 3. Frekvens (rundturer) og åpningstid for fergesamband i Hordaland i 2020. Tallene er daglig gjennomsnitt for en uke, beregnet fra Skyss sin rutetabell. Tall i fet skrift angir verdier som er høyere enn for sambandet Hufthamar-Krokeide. Reell frekvens som et snitt pr. døgn for hele året, vil være noe lavere fordi tabellen ikke tar hensyn til reduksjoner i forbindelse med helligdager og kanselleringer grunnet uforutsette hendelser.

Samband:	Rundturer:	Åpningstid (timer):
Årsnes - Gjermundshavn *	28,1	21,89
Hatvik - Venjanaset *	27,0	17,43
Jektevik - Hodnanes *	22,4	15,96
Masfjordnes - Duesund	22,1	16,54
Skjersholmane -Ranavik *	19,0	18,22
Krokeide - Hufthamar *	18,7	16,46
Leirvåg - Sløvåg *	17,6	16,77
Jondal - Tørvikbygd *	17,4	16,60
Utne - Kvanndal	16,6	15,99
Buavåg - Langevåg	16,0	15,18
Skånevik - Utåker	12,4	15,43
Husavik - Sandvikvåg	12,0	13,65
Våge - Halhjem	11,9	16,44
Sævrøy - Fedje	11,1	15,09
Kinsarvik - Utne	9,9	14,24

* Overordnet fylkessamband

Figur 3. Beregnet årlig trafikkproduksjon for 2018, oppgitt som personbilenheter (PBE x km), for ulike fergesamband samlet i Vestland, Hordaland, Sogn og Fjordane (lyseblå), samt for de enkelte sambandene i tidligere Hordaland fylke (mørkeblå). Sambandet Hufthamar-Krokeide er vist med rød farge. Datakilde: Ferjedatabanken (<http://fdb.triona.no>).